

UUSPERHENEUVONTAA PERHENEUVOLASSA

Katja Hautala ja Hanna Lahti
Kehittämistehtävä
Uusperheneuvojakoulutus 2017
Suomen Uusperheiden liitto ry
Turku

Sisällysluettelo

Johdanto

Yleistä tietoa uusperheistä

1. Kartoittava tapaaminen
2. Uusperheen vaiheet ja perheytyymisen tukeminen
3. Perhesuhteiden ja perheen alajärjestelmien tarkastelua
4. Uskomukset ja rooliodotukset toimintaa ohjaamassa
5. Uusparin parisuhde

Pohdinta

Lähteet

Johdanto

Tämä tehtävä on Suomen Uusperheiden liitto ry:n (Supli ry) järjestämän uusperhe-neuvojakoulutuksen kehittämishanke. Supli on ainoa valtakunnallinen uusperheiden yhteistoimintajärjestö Suomessa, ja toiminnan kohteena ovat uusperheiden vanhemmat ja uusperheiden kanssa työskentelevä ammattihenkilöstö. (supli.fi) Tässä työssä tarkoituksenamme on tarjota työntekijälle teoreettista tietoa uusperheitä koskevista erityiskysymyksistä ja konkreettisia ideoita uusperheiden kanssa työskentelyyn. Työskentelemme molemmat sosiaalityöntekijänä perheneuvolassa ja kohtamme työssämme kaikenlaisia perheitä, myös uusperheitä.

Perheneuvolassa tuetaan vanhemmuutta vapaaehtoisen asiakkuuden pohjalta. Työskentely käynnistyy joko vanhempien oman yhteydenoton perusteella tai perheen kanssa toimivan tahon, esimerkiksi neuvolan, ohjauksen kautta. Perheneuvolaan otetaan yhteyttä lapsen käyttäytymistä, kehitystä tai sosiaalisia suhteita koskevissa haasteissa. Perheen kohtaamat kriisit, perhedynamiikan haasteet tai vanhemmuuteen toivottava tuki ovat myös keskeisiä asiakkaaksi hakeutumisen syitä. Perheneuvolan toiminta on Sosiaalihuoltolain mukaista sosiaalipalvelua, mutta se linkittyy myös lasten ja nuorten psyykkisen terveydentilan tutkimuksen ja hoidon osalta terveydenhuoltoon. Perheneuvolassa lapsen kasvua, kehitystä ja vanhemmuutta tuetaan moniammatillisesti: tavallisimmin tämä tarkoittaa sosiaalityön, psykologian ja lääketieteellisen näkemyksen yhdistelmää.

Olemme työssämme kohdanneet uusperheitä tilanteissa, joissa yksi lapsista oireilee voimakkaasti käytöksellään ja haastaa uusperheen vanhemmuutta. Asiakkuutteen hakeutumisen syynä voivat olla myös haasteet, jotka liittyvät roolien muodostumiseen uusperheessä, parisuhteen rakentamiseen tilanteessa, jossa kahdenkeskistä aikaa on vähän kun vähintään toisella osapuolella on lapsi tai lapsia, tai siihen, että uusperheen elämään vaikuttavat tavalla tai toisella myös ex-puoliso/t. Taustalla voi olla erilaisia syitä, mutta käytännössä aina näissä tilanteissa myös uusperhe tarvitsee erityistä näkökulmaa tullakseen tarpeineen huomioiduksi. Tässä työssä emme paneudu lapsen psyykkisen voinnin tai käytösoireiden kartoittamiseen ja hoitoon, vaan nimenomaan uusperheen näkökulmaan.

Uusperheessä ja -parisuhteessa kohdattavat haasteet ovat osittain samoja, kuin ensiperheessä. Uusperheestä tekee erityisen se, että uusperheen elämässä menneisyys on hyvin konkreettisesti läsnä lasten kautta - ja lasten kautta myös ex-puoliso/t, jotka vaikuttavat tavalla tai toisella uusperheen elämään. Erilaiset ulkopuolelta asetetut odotukset, mutta myös itselle asetetut vaatimukset haastavat uusperheen aikuisia. Myös lapsia haastavat muutokset perhetilanteessa ja uuden roolin hakeminen. Kenties myös suru vanhempien erosta ja huoli tulevasta. Uusperheen sisäiset rakenteet ovat ensiperhettä monimuotoisemmat: suhteet eivät rakennu varhaisen vaiheen kiintymyssuhteiden kautta, ja erilaiset intressit perheenjäsenten kesken saattavat kilpailla

keskenään voimakkaammin kuin ensiperheessä. Nämä aiheuttavat välillä haasteita arkeen.

Olemme laatineet työn siten, että kokonaisuudet ovat käytettävissä erikseen työskentelyn eri vaiheessa, poislukien luonnollisesti aluksi toteutettava kartoittava tapaaminen. Havainnollistamme työskentelymallia perheneuvolaan hakeutuvan kuvitteellisen uusparin, Marin ja Villen kautta.

Yleistä tietoa uusperheistä

Tässä luvussa määrittelemme mitä tarkoitamme uusperheellä, kuvaamme uusperheen kehitysvaiheet ja tyypillisiä sudenkuoppia.

Uusperhe voidaan määritellä eri tavoilla. Juridinen ja tilastollinen määritelmä liittyy asumiseen: samassa osoitteessa kirjoilla oleva perhe, jossa kaikkien eri sukupolvea edustavien perheenjäsenten välillä ei ole biologista yhteyttä. Vanhemmuudesta käsin määriteltäessä uusperhe on perhe, johon kuuluu kaksi vanhempaa, vain toisen tai molempien lapsia edellisestä tai edellisistä suhteista sekä mahdolliset yhteiset lapset. Tässä työssä käytämme tätä määritelmää, jolloin esimerkiksi lapsen täysiaikainen asuminen perheessä ei ole ratkaiseva tekijä. Perheneuvonnan työ on ihmissuhderusteista, ei pelkkään huoltajuuteen tai viralliseen asumiseen liittyvää, myös tämä puoltaa valintaamme.

Tilastokeskuksen mukaan uusperheitä oli Suomessa vuonna 2016 noin 52 000 eli noin 9 % lapsiperheistä. Noin puolet uusperheiden vanhemmista oli avoliitossa ja puolet avioliitossa. Uusperheet voivat olla rakenteeltaan hyvin monenlaisia. Perheeseen voi kuulua aikuisten lisäksi

- vain äidin lapsia (46 %)
- äidin lapset ja uusperheen vanhempien yhteiset lapset (38%)
- vain isän lapsia (6%)
- isän lapset ja uusperheen vanhempien yhteiset lapset (4%)
- äidin, isän ja yhteiset lapset (2%)

Lähde: *Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet [verkkajulkaisu]*

On kuitenkin tärkeä muistaa, että esimerkiksi vuoroviikkoasuminen ei näy näissä tilastoissa. Niinpä uusperheeseen saattaa käytännössä kuulua kummankin vanhemman lapsia, jotka asuvat perheessä vaihtelevin järjestelyin.

Kun puhutaan uusperheistä, on tarpeen pysähtyä hetkeksi miettimään sanoja joita käytämme. Sanoilla on valtaa, ja niillä luodaan todellisuutta, siksi ei ole

merkityksetöntä puhutaanko uusioperheestä -joilloin viittaamme toisintoon, arjen mielikuvissa myös kierrätettyyn- vai uusperheestä. Uusperheessä perheenjäsenten nimityksistä voi tulla pulmallisia, mikäli joku perheenjäsenistä (usein aikuinen) liittyy nimityksiin vahvoja tunnelatauksia. Lapsipuoli, äitipuoli, bonusmamma, sosiaalinen vanhempi... Ihmiset eivät ole puolikkaita, ja puolikkaalla viitataan myös vaillinaisuuteen. Toisaalta bonus- nimitys voi tuntua teennäiseltä. Sosiaalinen vanhemmuus tarkoittaa arjessa toteutuvaa aikuisen vastuuta suhteessa lapseen. Parhaimmillaan sosiaalisesta vanhemmuudesta kasvaa myös psykologinen vanhemmuus joka sisältää kiintymyssuhteen. Tässä työssä käytämme pääasiassa bonusvanhempi ja bonuslapsi termejä niiden sisältämän positiivisen sävyn vuoksi.

Käytännössä lasten tulisi itse saada valita, mitä nimityksiä he käyttävät uusista aikuisista. Pienemmät lapset saattavat kokea luontevana nimittää vanhempia isänä ja äitinä, vaikka niitä sitten olisikin kaksin kappalein. Usein etunimi on arjessa luontevinta, ja erilaisissa kodin ulkopuolisissa tilanteissa käytetään "-puoli" lisäliitettä selventämään tilannetta. Työntekijänä on tärkeää selvittää asiakkaana olevan perheen käyttämät nimitykset, ja kunnioittaa niitä. Antaessasi tietoa perheille uusperheisiin liittyvistä yleisistä teemoista, voit hyvin ottaa myös nimityksiin liittyvät arvolataukset keskusteluun.

Osa uusperheistä on syntynyt siten, että taustalla on eron sijasta puolison kuolema. Tuolloin uusperheen elämään liittyy tiettyjä erityispiirteitä, kuten surutyö ja sen vaiheet. Tässä tehtävässä käsittelemme uusperhettä, joka on syntynyt eron johdosta.

Esimerkkiperheemme on Villen ja Marin uusperhe. Mari kertoi seuraavaa ilmoittaessaan heidät perheneuvolaan: hänellä on 6-vuotias Topi-poika, joka asuu hänen ja Villen kanssa ja viettää isänsä luona joka toisen viikonlopun perjantaista sunnuntaihin. Villen lapset, 8-vuotias Noa ja 13-vuotias Miisa asuvat äidillään ja viettävät isänsä ja Marin luona joka toisen viikonlopun torstaista sunnuntaihin. Tapaamisten rytmitys menee niin, että kaikki kolme lasta ovat Marin ja Villen luona joka toinen viikonloppu, ja joka toinen viikonloppu Mari ja Ville ovat kahden.

Mari ja Ville ovat olleet yhdessä hiukan yli kaksi vuotta. Yhteenmuutto tapahtui nopeasti. Aluksi kaikki tuntui sujuvan hienosti. Parisuhde kukoisti ja lapsetkin näyttivät sopeutuneen tilanteeseen hyvin. Mari on tehnyt parhaansa luodakseen lämpöisen suhteen Noaan ja Miisaan. Etenkin Miisan kanssa hän pyrkii tekemään "tyttöjen juttuja" joista arvelee Miisan pitävän. Pikku hiljaa asiat ovat kuitenkin alkaneet mutkistumaan. Kaikki on päällisin puolin hyvin, mutta jotkut asiat ovat alkaneet ärsyttämään Maria: Villen ex-vaimo saattaa yhtäkkiä sopia Villen kanssa, että lapset tulevatkin heille jo keskiviikkona, eikä kukaan kysy Marilta mitään. Ville on sanonut, että hän kokee olevansa puun ja kuoren välissä yrittäessään toimia molemmille mieliksi. Mari on yrittänyt tutustua myös Villen ex-vaimoon, mutta hänestä tuntuu, että ex syyttää Maria erosta, vaikka Ville on vakuuttanut hänelle, että ero oli yhteinen päätös. Marista tuntuu siltä, että Villen exä ottaa kiusallaan yhteyttä kaikista pikkuasioista ja myöhään illalla, kun

he ovat jo menossa nukkumaan. Kun Villen lapset tulevat viikonloppuisin heille, he liimautuvat Villeen. Marista tuntuu siltä, että Ville haluaa viettää aikaa vain heidän kanssaan ja hän ja Topi tuntuvat olevan kuin ilmaa. Ville puolestaan on sanonut, että tuntee itsensä joskus ulkopuoliseksi, sillä Marin ja Topin suhde on niin tiivis.

Miisa ilmaisee avoimesti, ettei halua osallistua Marin ehdottamiin juttuihin ja että Marin toiveet esimerkiksi siitä, että perheessä syödään ainoastaan keittiössä ovat typeriä. Mari kertoo tämän tuntuvan loukkaavalta ja kokevansa keinottomuutta, sillä hän yrittää parhaansa. Noa ja Topikin tuntuvat riitelevän nykyään kovasti. Marista on alkanut tuntua, ettei hän osaa rakastaa Villen lapsia niin kuin pitäisi. Mari kertoo olevansa pettynyt siihen, että Ville ei ota vastuuta Topista silloin, kun hän itse joutuu jäämään ylitöihin.

Ville ja Mari ovat alkaneet riidellä, eikä riidoissa päästä molemminpuolista syyttelyä pidemmälle. Riitaa tulee vähän kaikesta ja molemmat ovat siihen väsyneitä. Mari kokee olevansa ristiriitatilanteissa se, joka haluaa käsitellä niitä heti. Ville puolestaan on sanonut tämän tuntuvan ahdistavalta. He haluavat muutosta tilanteeseen mutta eivät oikein tiedä mistä aloittaa.

1. Kartoittava tapaaminen

Tapaamisen tavoite: Auttaa asiakasta hahmottamaan perheensä kokonaisuus eri perheenjäsenten näkökulmasta. Selkeyttää työntekijälle ketä perheeseen kuuluu, mitkä ovat asumisjärjestelyt ja ketä muita perheen kannalta olennaisia henkilöitä työskentelyssä on tärkeää pitää mielessä.

Työskentelymenetelmä: Perhekartan visualisointi ja siitä keskustelu

Miksi tärkeää?

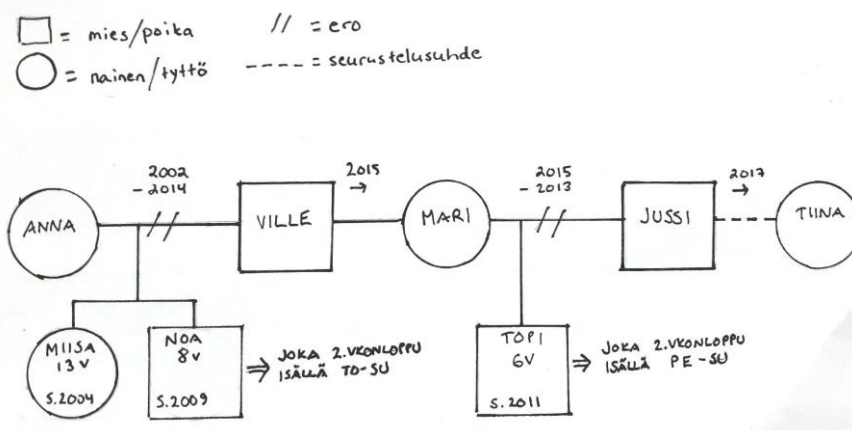
Perhe ei ole enää itsestään selvästi biologisten vanhempien ja heidän lastensa muodostama kokonaisuus (Murtorinne-Lahtinen 2013, 101). Aloittaessasi työskentelyä uusperheen kanssa, on hyvä käyttää hetki perheen kokoonpanon tarkasteluun. Uusperheet eivät ole samanlaisia, ja uusperheen rakenteen tarkastelu auttaa työntekijää saamaan käsitystä siitä, millaisia haasteita kyseisen uusperheen elämään saattaa liittyä sen tiedon valossa, jota uusperheistä on - esimerkiksi ulkopuolisuuden tunne on tavallista ja sitä voi tuntea niin lapsi, joka vieraillee perheessä kuin äitipuoli, jonka puoliso tuntuu antavan kaiken huomionsa lapsilleen, jotka tulevat vierailemaan (Browning & Artelt 2012, 71.72.) Työntekijän on kuitenkin tärkeää samalla säilyttää arvostava ja utelias kuuntelutapa, jossa hän huomioi juuri kyseisen perheen ja sen jäsenten kokemukset.

Perheen kokoonpanon tarkastelun voit tehdä visualisoimalla, meidän esimerkkinne on perhekartan käyttö. Yhtä hyvin voit käyttää esimerkiksi erilaisia kortteja, legoukkeitä tai muuta vastaavaa. Uusperheeseen voi kuulua minun, sinun ja meidän lapsia,

joista osalla on kaksi kotia. Visualisoinnin yhteydessä voit käydä keskustelua erilaisista asumisen rytmityksistä. Visualisoidessasi asiakkaiden kanssa heidän perheensä, sinulla on mahdollisuus saada tietoon myös muita perheen kannalta tärkeitä henkilöitä, jotka esimerkiksi yksistään biologisten suhteiden tarkastelussa eivät nousisi näkyväksi. Visualisointi nostaa jokaisen perheenjäsenen näkyväksi, ja voi auttaa vanhempaa pohtimaan perheen tilannetta esimerkiksi eri lasten näkökulmasta.

Perhekartalla tarkoitamme lähtökohtaisesti kahden sukupolven sukupuuta, johon voit tarpeen tullen lisätä muita läheisiä. Mikäli teet perhekartan fläppipaperille tai valkotaululle, voit yhdistää perhekarttaan vuosilukuja ja lasten iät, joihin sisältyy työskentelyn kannalta merkittävää tietoa esimerkiksi siitä, koska uusperheen vanhemmat ovat tahoillaan eronneet ja minkä ikäisiä lapset ovat olleet eron tapahtuessa - entä onko lapsen asema muuttunut siten, että hän ei olekaan enää perheen nuorin, kun tämä paikka on siirtynyt bonussisarukselle.

Fläppipaperin käytössä on se etu, että voit nostaa sen esille tapaamisissanne myös jatkossa. Visualisointi auttaa asiakasta hahmottamaan muutoksia, joita perheessä on tapahtunut mahdollisesti nopeallakin aikataululla. Perhekarttaan kannattaa piirtää uusparin ja heidän lastensa lisäksi myös edellisistä suhteista olevien lasten vanhemmat, ex-puolisot. Perhekarttaan voi merkitä myös esimerkiksi sen, miten entisistä suhteista olevat lapset tapaavat toista vanhempaansa, jos asuvat uusperheessä. Oheinen kuva havainnollistaa perhekarttaa.

Perhekartan tekemisen yhteydessä on luontevaa kysyä myös siitä, millainen uusperheen vanhempien ero entisistä puolisoistaan on ollut, sillä ero ja sen käsittely vaikuttaa aina uuteen parisuhteeseen. Onko eroon päätyemisessä ollut puolisoitten välillä esimerkiksi eriaikaisuutta siten, että toinen on pohtinut eroa jo kauan ja käsitellyt asiaa itsekseen, kun taas puolisolle ero on tullut yllättäen? Erotutkija Aino Kääriäisen

mukaan eroamisen tavalla on suuri vaikutus myös siihen, millaiseksi eron jälkeinen yhteisvanhemmuus muodostuu. Asiallisesta erosta saattaa seurata asiallinen vanhemmuus ja päinvastoin, hän toteaa. (Larkela & Malinen, 2011, 11-12.)

Lasten kanssa työskenneltäessä lasta voi pyytää piirtämään perheensä, siitä selviää keitä lapsen näkökulmasta kuuluu hänen perheeseensä. Murtorinne-Lahtisen (2013, 104) mukaan lapset, joilla on kaksi kotia, kokevat kuitenkin usein heillä olevan yksi perhe joka vain asuu kahdessa eri paikassa. Lapsille myös lemmikkien esiin nostaminen on usein tärkeää. Lemmit voivat uusperheessä edustaa myös yhteen hitsautumista toimien perheenjäsenten yhteisenä hoivan kohteena.

2. Uusperheen vaiheet ja perheytyymisen tukeminen

Tapaamisen tavoite: antaa uusperheelle tietoa uusperheessä tyypillisesti etenevästä kehityksestä. Pohtia yhdessä perheen kanssa heidän kehitysvaihettaan ja antaa sitä kautta näkökulmia ja toivoa. Pohtia tapoja, joilla uusperhettä voisi omassa kehitysvaiheessaan tukea.

Työskentelymenetelmä: Keskustelu. Voit pitää perhekartan esillä myös tässä tapaamisessa.

Ottaessaan yhteyttä perheneuvolaan Mari on kuvannut kaiken sujuneen aluksi hyvin. Parisuhde kukoisti ja lapset sopeutuivat hienosti. Nyt, parin vuoden yhteiselon jälkeen, Mari kokee asioiden mutkistuneen; Ville ei ota hänen mielestään vastuuta Topista tarpeeksi eivätkä Villen lapset tottele häntä. Mari on alkanut pelkäämään, ettei osaakaan rakastaa Villen lapsia niin kuin pitäisi. Myös Villen ex hämmentää Marin kokemuksen mukaan pakkaa pyrkiessään määrittelemään muutoksia lasten tapaamisiin. Pariskunnalle tulee helposti riitoja.

Miksi tärkeää?

Uusperhe saatetaan perustaa nopeastikin, mutta uusperheen perheytyminen voi joidenkin arvioiden mukaan kestää keskimäärin seitsemän vuotta. Toisaalta uusperheen vaiheista todetaan myös aaltomaisuus -ne eivät aina etene lineaarisena jatkumona, vaan perhe voi havaita olevansa uudelleen kuohuntavaiheessa vaikka välillä oli jo seestyneempää. Seuraavat vaihekuvaukset on poimittu Väestöliiton uusperhettä ja uusparisuhdetta käsittelevältä internetsivulta (kts. lähdeluettelo) sekä kirjasta Parisuhde - uusperheen ydin (Malinen & Larkela 2011, 48-49).

1. Uusperheen alkuun liittyy kuherruksen vaihe, jolloin rakastuneet näkevät kaiken hyvin myönteisesti, myös toisen lapset. Kaikkien uskotaan tulevan onnellisiksi, ja vanhemmat pyrkivät hyvittämään lapselle tämän rikkoutunutta perhettä. Aikuisten ja

lasten kokemukset voivat tässä vaiheessa poiketa. Aikuiset pyrkivät luomaan joukkuehenkeä siinä missä lapset saattavat vielä surra eroa tai toivoa vanhempiansa yhteen paluusta. Toisaalta myös lapsilla voi olla toiveita, että nyt he saavat vihdoinkin oikean perheen. Ruusunpunaiseen alkurakkauteen kuuluu halu olla toisille mieliksi ja rakentaa perhettä. Vaihe voi kestää jopa kahdesta kolmeen vuotta. Sen loppupuolella hiipii esiin tunne, että kaikki ei olekaan hyvin - epäonnistunko taas. Unelmat kariutuvat, kielteiset tunteet nousevat pintaan ja äiti-/isäpuolet voivat tuntea pettymystä. Biologinen vanhempi saattaa kokea olevansa hankalassa asemassa lasten ja puolison välillä.

2. Toinen vaihe kestää noin 1-3 vuotta, ja "täysrähinä" jatkuu. Tunteita aletaan selvittää, riitoja syntyy ja ne saattavat pakottaa biologiset perheenjäsenet samalle puolelle. Tässä "poterovaiheessa" bonusvanhempi jää usein vaille tukea ja hänen on vaikea löytää rooliaan uusperheessä ja parisuhteessa. Myös muut perheenjäsenet yrittävät määrittää rooliaan ja asemaansa perheessä. Tässä kohtaa avainasemassa on rajojen vetäminen ex-puolison suhteen ja ajan löytäminen parisuhteen vaalimiseen. Vaiheen loppupuoli on toiminnan aikaa. Uusperheessä luodaan pelisääntöjä, ja perheenjäsenet löytävät vähitellen omia paikkojaan. Perheeseen luodaan uusia rituaaleja ja rutiineja.

Ihmiset tekevät perhettä toimimalla yhdessä. Yhdessä eletty vuodet, niihin sisältyneet hoivan ja huolenpidon kokemukset kasvattavat tunnesidettä sosiaalisen vanhemman ja lapsen välille. Yhdessä olemisen hetket eivät synny itsestään, niitä voidaan järjestää tietoisesti ja vaivaakin nähden. Uusperheessä on tärkeää luoda ja vakiinnuttaa säännöllisesti toistuvia rutiineja, koska tuttuina toistuvat asiat tekevät elämän isoista muutoksista siedettäviä (Murtorinne-Lahtinen 2013, 29, 94, 131). Murtorinne-Lahtisen (mt., 66) mukaan **viikottainen perhepalaveri** voi olla yksi toimiva tapa rakentaa yhteistä perhekulttuuria, puhua asioita halki ja keskustella perheen yhteisistä suunnitelmista. Perhepalaverissa voidaan käydä läpi seuraavan viikon käytännön asioita (koulukuvaus, viikonlopun suunnitelmat jne.) mutta siinä on tärkeää pysähtyä myös kuulemaan mitä perheeseen kuuluu. Mikäli perheen lapset asuvat perheessä erilaisia aikoja, voi perhepalaveri lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja jatkuvuutta perheessä. **Meidän perheen riitit** ja yhteisen historian luominen tietoisestikin auttaa perheytymiseen - mikä voisi olla se "meidän perheen juttu".

Lapsille on tärkeää, että vanhempien yhteistyö toimii. Tämän takaamiseksi uusperheen muotoutumisvaiheessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että **perheen rajat** suhteessa "ulkomaailmaan" määritellään. Esimerkiksi sukulaisten huoli perheen hyvinvoinnista eron jälkeen saattaa näkyä perheen arkeen puuttumisena. Tiedonkulun tärkeys uusperheen alkuvaiheessa korostuu biologisten linjojen, ex-perheen ja uusperheen välillä. Sisäinen vuorovaikutus sekä kyky kompromisseihin ovat tärkeitä seikkoja uusperheen muodostumisvaiheessa. (Malinen & Larkela 2011, 31.) Perheessä voidaan myös sopia, että olipa kotona aikuisista kumpi tahansa, päätettäviä asioita ei kierrätetä biologisen vanhemman kautta, vaan noudatetaan paikalla olevan aikuisen ohjeita ja määräyksiä (Raittila & Sutinen 2008, 163). Perheen rajat voi käytännössä

tarkoittaa esimerkiksi sopimuksia yhteisestä päätöksenteosta toisen suvun luona vierailun suhteen tai sopimusta miten (milloin puheluun vastataan, annetaanko vastaus heti vai kumppanin kanssa neuvottelun jälkeen, kuinka paljon joustetaan jos on omia suunnitelmia jne) lasten toisen vanhemman pyyntöihin reagoidaan. Kääriäinen (2008, 45) korostaa vuorovaikutuksen lapsen kanssa olevan aina aikuisen vastuulla, ja vanhemman tehtävänä on ylläpitää yhteyttä lapseen silloinkin kun ei jaa arkea lapsen kanssa. Yhteydenpitovastuuta ei voi siirtää lapsen kannettavaksi. Lapsen murjottaminen tai kiukuttelu ei oikeuta vanhempaa luopumaan vanhemman vastuustaan, vaan pikemminkin viestii tarpeesta saada yksilöllistä huomiota. (mt.)

Päivi Sutinen kannustaa pohtimaan myös sitä, onko syytä madaltaa uusperheeseen asetettuja toiveita - ihmissuhteista ei ehkä tule niin lämpimiä kuin toiveissa oli, mutta ne voivat kuitenkin olla toisensa hyväksyviä suhteita. (Sutinen 2005, 163)

3. Myöhäisvaiheessa perhe alkaa vähitellen kiinteytyä ja tuntua todelliselta perheeltä. Myös parisuhteeseen on muodostunut turvallisuuden ja pysyvyyden tunne. Suhteet ja roolit perheenjäsenten välillä alkavat vakiintua, samoin suhteet perheen ulkopuolisiin ihmisiin. Alkaa niin sanottu "meidän lauman" aika, jolloin voidaan huokaista helpotuksesta - ehkä voidaan myös muistella huvittuneena alkuvaiheen epärealistisille haavekuville. (Larkela & Malinen 2011, 48-49 sekä http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tieto_parisuhdeesta/uusperheen-parisuhde/4-uusperheen-ja-parin-kehitysvai/)

3. Perhesuhteiden ja perheen alasysteemien tarkastelua

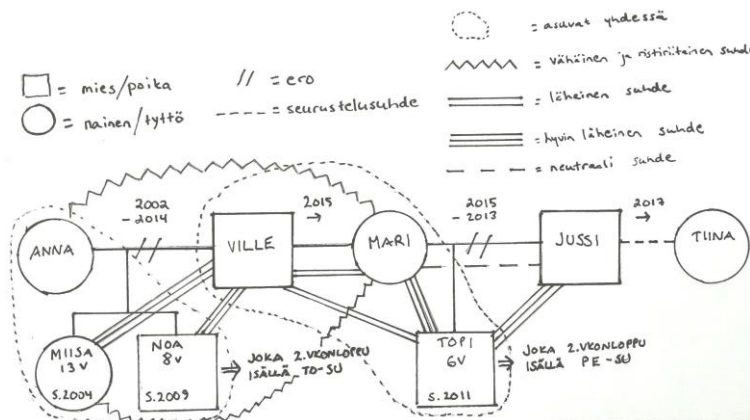
Tapaamisen tavoite: Tarkastella perheenjäsenten välisiä suhteita eri näkökulmista ja auttaa näin esimerkiksi vanhempia tavoittamaan erilaisia puolia omasta roolistaan mutta myös ymmärtämään lapsen mahdollisia haasteita perheen ihmissuhdeverkostossa.

Menetelmä: Perheenjäsenten välisten suhteiden tarkastelussa voit hyödyntää visuaalisointia. Kartoittavalla kerralla laatimasi perhekartta voi toimia visualisoinnin pohjalla, tai vaihtoehtoisesti voit käyttää muuta tapaa tuoda perheenjäsenet näkyväksi. Perheenjäsenten välisiä suhteita kuvaamaan voit käyttää esimerkiksi erivärisiä ja eri muotoisia viivoja sukupuun tapaan.

Miksi tärkeää?

Mari on kertonut tehneensä parhaansa luodakseen lämpöisen suhteen Villen lapsiin Noaan ja Miisaan ja pyrkineensä tekemään Miisan kanssa "tyttöjen juttuja", joista arvelee Miisan pitämään. Miisa on kuitenkin ilmaissut, ettei halua osallistua hänen ehdottamiinsa juttuihin. Tämä loukkaa Maria. Hänestä on alkanut tuntua siltä, ettei hän osaa rakastaa Villen lapsia niin kuin pitäisi, ja Villen exäkin pyrkii määrittelemään sitä, milloin lapset tulevat heille. Kun Villen lapset tulevat viikonlopuksi heille, heidän

välinen suhteensa näyttäyty hyvin kiinteänä ja Mari ja Topi tuntuvat olevan Villelle kuin ilmaa. Myös Topi ja Noa riitelevät aiempaa enemmän.

Vuorovaikutussuhteet eivät rakennu yhdessä yössä, vaan niiden rakentumiselle on annettava aikaa. Lapsen ja biologisen vanhemman suhteella on pitkät juuret, ja parhaimmillaan yhteiset muistot kantavat myös tässä hetkessä (Murtorinne-Lahtinen 2013, 82, 27). Uusperheen jäsenillä on usein ns. arkiperheen ulkopuolelle ulottuvia tunnustettuja lojaliteettisidoksia, jotka tekevät mahdolltomaksi ydinperheen kaltaisen eheän ja kulttuurisesti tunnustetun lojaliteettiüksikön syntymisen. Tämä aiheuttaa sen, ettei jokaiselle uusperheen jäsenelle kyse ole samanlaisesta "meistä", ja tämä on sekä uusperheen että uusperheiden kanssa työskentelevien hyvä tiedostaa. (Castrén 2009, 126.)

Perheessä on aina vähintään kaksi systeemiä, jotka sukupolvet erottavat toisistaan. Uusperheessä alasysteemejä on useampia: sukupolvien välisen rajan lisäksi systeemin voi hahmottaa esimerkiksi biologisten siteiden tai asumisen kautta. Näiden alasysteemien hahmottaminen voi avata etenkin perheen vanhemmille näkökulmaa miten monella tavalla lapsi saattaa kokea olevansa irrallinen ja oman tilansa suhteen hukassa. Yhtälailla tämä hahmottaminen voi auttaa bonusvanhempaa hyväksymään vastaavia tunteitaan.

Sukupolvien välinen raja on uusperheissä tärkeä, ja uusperheen lapset voivat vapautua elämään omaa lapsen elämäänsä kun tästä rajasta pidetään huolta. Lasten ei tarvitse olla vanhempiensa tukijoita tai huolehtivia pikkuvanhempia. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 61.) Toinen, usein haastavampi raja, liittyy lapsen vanhempien päätöksentekoon. Kaisa Raittila ja Päivi Sutinen (2008, 88-89) kuvaavat miten biologisen linjan tahaton liittouma voi syntyä lapsen vanhempien päättäessä keskenään lasten

tapaamisista, lomista tai muista uusperhettä koskevista järjestelyistä ilman bonusvanhemman kanssa keskustelua. Uusperheessä yhteisestä sopimisesta on tehtävä suorastaan taiteenlaji, ja usein sen onnistuminen edellyttää kummankin antavan toiselle valtuudet huolehtia ja päättää myös omia lapsia koskevista asioista.

Uusperheen muodostuessa lapset saavat myös erilaisia rooleja mihin ovat biologisessa ydinperheessään syntyneet. Ydinperheensä kuopus tai esikoinen voikin saada päinvastaisen roolin uusperheessä. Erilaiseen perhekulttuuriin tottuneiden ja eri suuntiinkin ehkä vetävien perheenjäsenten saaminen yhteistoimintaan vaatii oikeudenmukaisuuteen ja tasapainoisuuteen pyrkiviltä uusperheen vanhemmilta ryhmänjohtajan taitoja. (Aukia & Manninen 1999, 53.)

Alasysteemejä tarkastellessa on hyvä ottaa perheen kanssa puheeksi osan uusperheen suhteista olevan hyvin kiinteitä, osa ei. Bonuslapsesta ei saa läheistä yksipuolisella päätöksellä eikä edes uhrautuvalla rakkaudella, aika ja yhteiset kokemukset tuovat tunnesiteen. Uusperheen uuden aikuisen ja lapsen välistä suhdetta ei tulisikaan tarkastella vanhemmuuskysymyksenä, eikä lapseen ole tarvetta sitoutua äidin tai isän roolia jäljittelevin sitein. Suhde perustuu keskinäiseen, kaikista ihmissuhteista tuttuun luottamukseen. Suhteen läheisyys tai etäisyys riippuu kummankin osapuolen tarpeista ja muiden ihmissuhteiden tapaan sitä määrittävät kokemukset ja tutustumisen aste muuttuvat ajan myötä. Bonuslapsen kylmyyteen loukkaantuvan äiti- tai isäpuolen vaarana on alkaa suojella omia tunteitaan suhtautumalla lapseen aiempaa välinpitämättömämmin. Se johtaa vieraantumiseen, jolloin mahdollisuudet hyvien yhteisten kokemusten ja sitä kautta lähentymiseen vähenevät entisestään. (Raittila & Sutinen 2008, 158-159, 163.)

Uusperhe on joka tapauksessa kahden eri vuorovaikutuskehyksen, biologisen perheen ja uuden perheen, aluetta. Mikäli sekä intiimin, ydinperhettä jäljittelevän perhetunteen tavoitteleminen että biologisten siteiden ylivallan säilyminen halutaan kumpikin kyseenalaistamatta ylläpitää, voi uusperheen kehitys pysähtyä paikoilleen. Sen tunnistaminen, että toimitaan kahden eri yhteisön sisällä, saattaa auttaa ymmärtämään kumpaankin liittyviä tunteita ja lisätä bonusvanhemman uskoa oman elämänsä hallintaan. (Raittila & Sutinen 2008, 161.)

Alasysteemejä voi uusperheen kanssa työskennellessä hahmottaa esimerkiksi perhekarttaan tehtävien merkintöjen avulla. Alasysteemien tarkastelussa ei niinkään haeta kahdenvälisen suhteiden sisältöjä, vaan esimerkiksi aikuiset - lapset systeemien välistä suhdetta.

4. Uskomukset ja rooliodotukset toimintaa ohjaamassa

Tapaamisen tavoite: Tehdä näkyväksi erilaisia uskomuksia, jotka kenties tiedostamattammekin vaikuttavat siihen, mitä odotamme itseltämme ja muilta uusperheen

jäseniltä. Herättää keskustelua uusperheen vanhempien välille sitä, millaisia odotuksia heillä on toisilleen ja itselleen ja mistä nämä odotukset tulevat.

Menetelmä: Väittämäkortit

Miksi tärkeää?

Mari on kertonut pohtineensa sitä, osaako hän sittenkään rakastaa Villen lapsia niin kuin hänen pitäisi, etenkin kun hän on tehnyt parhaansa hyvän suhteen luomisessa lapsiin ja joutunut pettymään kun suhde ei olekaan toiminut niin hyvin kuin hän olisi toivonut. Mari on pettynyt myös siihen, että Ville ei ota hänen mielestään vastuuta Topista siinä määrin kun hän toivoisi.

Menneisyys ja nykyisyys rakentavat mielikuvia äitiydestä, isyydestä ja perheen rooleista. Opimme käyttäytymisen malleja lähes tiedostamattamme ympärillämme olevista tavoista ja tottumuksista. Arkemme tarvitsee toimiakseen näitä rooleja ja niiden toteuttamisesta syntyviä rutiineja. Usein niiden uudelleenarviointi tapahtuu vasta jonkin kriisin kautta. Monet äitipuolet ovat tai haluavat olla perheestään perinteisesti huolehtivia Muumimammoja. Ne isät, joilla on perinteinen käsitys omasta roolistaan perheen elättäjänä, vierittävät helposti vastuun lapsistaan vaimonsa harteille uusperheessä. Kuitenkin uusperhe ajautuu usein kriisiin jo alkutaipaleellaan, koska perinteiset naisten ja miesten tavat eivät toimi. (Murtorinne-Lahtinen 20, 75.)

Uusperheeseen liittyy vahvasti mukaan ihmisiä myös varsinaisen “perhekehityksen” ulkopuolelta. Tämä muodostuu usein haasteeksi, sillä kulttuurissamme ei ole malleja ja normeja siihen, miten uusperheeseen kuuluvien ja uusperheen ulkopuolella olevien henkilöiden pitäisi toimia (Sutinen 2005, 163.) Isä- ja äitipuolet odottavat itse itseltään paljon, ja samalla he yrittävät kuulostella heihin ulkopuolelta kohdistettuja toiveita ja odotuksia yrittäen toimia tavalla, joka olisi kaikille paras. Kun tässä odotusten ja toiveiden ristipaineessa epäonnistutaan, äiti- ja isäpuolet syyllistävät itsensä. (Sutinen 2005, 163.) Isä- tai äitipuolena olemisen vaikeudesta ei kannata tehdä henkilökohtaista ongelmaa. Uusperheen arjessa on aina ennalta-arvaamattomuutta, jonka vuoksi on suostuttava luovimaan, alistumaan ja sopeutumaan tilanteeseen. (Raittila & Sutinen 2008, 158.)

Ilkeä äitipuoli -myytti voi vaikuttaa äitipuolien tapaan toimia ja yritykseen todistella olevansa jotain muuta. Toinen äitipuoliin kohdistuva myytti on oletus siitä, että he rakastavat heti lapsipuoliaan. (Malinen & Larkela 2011, 17.) Samoin myytti “oikeista” rakastavista vanhemmista voi aiheuttaa sen, että biologisten vanhempien varpaille varotaan astumasta kaikin keinoin. Tämä voi pahimmillaan johtaa siihen, että halutaan ja uskaljetaan puuttua vain oman kodin sisäisiin asioihin, jos niihinkään. (Sutinen 2005, 163.) Isäpuolen rooli on kuitenkin usein äitipuolen roolia helpompi, sillä se on yleisempi ja siten sosiaalisesti hyväksytympi (Raittila & Sutinen 2008, 28).

Anna-Maija Castrèn (2009, 117) toteaa oman tutkimuksensa valossa uusperheiden muodostamisen vaikuttavan pikemminkin pyrkimykseltä palauttaa perhe kuin uudelleen aloittamiselta. Tämä käy Castrénin mukaan ilmi niistä odotuksista ja toiveista, joita uuteen puolisoon kohdistetaan. Sutisen mukaan (2005, 163) uusperheen vanhemmat eivät voi yksiselitteisesti korvata toista vanhempaa - esimerkiksi isäpuoli isää - joten ehkäpä hänelle voisi hyvinkin riittää yksinkertaisesti toimiminen uusperheen toisen aikuisen roolissa. Toisen aikuisen rooli on eri tavalla vapaa kulttuurisista ennakko-odotuksista, joten toisen aikuisen oikeuksia ja velvollisuuksia voi olla helpompi lähteä pohtimaan "tyhjältä pöydältä". Tähän toisen aikuisen rooliin voi kuitenkin liittyä myös vanhemmuuden elementtejä.

Seuraavat lauseet ovat meidän valintamme väittämäkortteihin, joilla perheen kanssa voi työskennellä. Väittämäkorteilla työskentelyn voi toteuttaa esimerkiksi siten, että asiakkaat ottavat vuorotellen kortin, lukevat siinä olevan väittämän jonka jälkeen väittämästä keskustellaan. Väittämäkorttien visuaaliseen ilmeeseen voi panostaa loputtomasti, keskustelun avauksen näkökulmasta kuitenkin vaikkapa tulostetut paperisuikaleet joissa lause lukee voivat toimia yhtä hyvin.

Väittämäkortteihin ideoita:

Uusperheen isä ei saa komentaa puolison lapsia

Uusperheen äiti ei saa komentaa puolison lapsia

Uusperheen äidin pitää komentaa puolison lapsia

Uusperheen isän pitää komentaa puolison lapsia

Ex-puolison kanssa pitää pysyä hyvissä väleissä/olla ystävä

Puolison lapsia pitää rakastaa kuin omiaan

Vasta yhteinen lapsi tekee (uusperheestä) perheen

Lapsen kasvattamisesta ei voi ymmärtää, ellei ole omia lapsia

Uusperheen vanhemman tulee kuljettaa puolison lapsia harrastuksiin

Uusperheen vanhemman tulee osallistua puolison lapsen kustannuksiin

Lapsen pitää tulla toimeen vanhemman uuden puolison lasten kanssa

Lapsi saa kutsua vanhemman uutta puolisoa äidiksi tai isäksi

Lapsi ei saa kutsua vanhemman uutta puolisoa äidiksi tai isäksi

Lapsi saa itse päättää, mitä nimitystä käyttää vanhemman uudesta puolisoista

Aikuinen ei juuri voi vaikuttaa uusperheen lasten välisten suhteiden muodostumiseen

Äidillinen huolenpito on lapselle isän läsnäoloa tärkeämpää

5. Uusparin parisuhde

Tapaamisen tavoite: Tarjota tietoa ja ymmärrystä uusparisuhteen lähtökohtaiselle erolle ensipariin nähden. Tarjota keino uusparille omien vuorovaikutustapojen tarkasteluun etenkin ristiriitatilanteissa.

Työmenetelmä: Keskustelu, visualisointi riitelytapoja kuvaavilla esineillä. Kotiin annettava rakentavan riitelyn esite.

Miksi tärkeää?

Mari on kertonut, että aluksi parisuhde kukoisti ja kaikki tuntui sujuvan hyvin niin parisuhteessa kuin uusperheenäkin. Nyt moni asia on alkanut mutkistumaan. Villen ex tuntuu sotkeutuvan heidän elämäänsä ja jopa syyttävän Mariaa erosta. Ville taas kokee olevansa puun ja kuoren välissä yrittäessään toimia parhaansa mukaan heille molemmille mieliksi. Mari kokee, että hän haluaisi selvittää ristiriitatilanteet heti, mutta Ville kokee tämän ahdistavana. Riitelyt tuntuvat menevän molemminpuoliseksi syyttelyksi. Kumpikin haluaisi muutosta tilanteeseen, mutta he eivät tiedä, mistä aloittaa.

Uusperhe syntyy kahden aikuisen päätyessä yhteen -toivottavasti kiintymyksen kautta. Murtorinne-Lahtinen (2013, 27) toteaa parisuhteen rakentamisen olevan uusperheessä erilaista kuin ensimmäisessä liitossa, koska lapset ovat mukana suhteen alusta alkaen. Rakastumisen ensihuumassakaan keskittyminen pelkästään kumppaniin ei ole mahdollista, ja parisuhdetta usein koettelee yhteisen, kahdenkeskisen ajan puute. Malinen ja Larkela (2011, 19) toteavat monien eri vuorovaikutuskulttuurien törmäävän uusperhettä perustettaessa. Heidän mukaan kaksi kolmasosaa uusperheistä on sellaisia, joihin on muodostunut ydinperheen kaltainen uuden perheen rakenne ja joiden sisällä on myös uusi parisuhde. Myös Pekka Aukia ja Kirsti Manninen (1999, 46) toteavat itsetuntemuksen ja oman perhehistorian ymmärtämisen helpottavan merkittävästi parisuhteessa erilaisten toimintatapojen ymmärtämistä. Aukia ja Manninen toteavat yksiselitteisesti perhekokemustemme olevan merkittävä osa minuuttamme. Varsinkaan uusperheessä ei mikään tapahtuma -keskustelu, riita, onnistunut tai epäonnistunut yhteistoiminta- ole ymmärrettävissä vain sillä perusteella, mitä sattui tapahtumaan hetkeä aikaisemmin. Jokaisessa riidassa vaikuttaa kunkin riittelijän oma perhehistoria, jopa välillisesti edellisten sukupolvien perhehistoria. (mt., 48.)

Uusparin rakkaustarina on usein tabu siinä ympäristössä jossa he elävät. Lasten ja ex-puolison lisäksi myös muu ympäristö reagoi usein vahvasti eroon ja uusiin puolisoihin (Malinen & Larkela 2011, 47). Uusparien kanssa työskentelevien kokemustieto kertoo, että mitä enemmän ulkopuolisia paineita (ex-suhteiden, ex-sukujen, ystävien, yhteiskunnan, lasten jne puolelta) uuspari kokee liittyen rakkaus-toivo-sitoutumintahto-parisuhdeusko -yttimeen, sitä nopeammin perhe uusperheytyy ja sitä lyhyempi on rähinävaihe (kts. tämä työ, osio Uusperheen vaiheet ja perheytyymisen tukeminen). Uuspari näyttää ulkopuolisille, että he ovat rakastuneita, heillä on toivo, sitoutuminen, tahto ja usko parisuhteeseensa ja he joutuvat työstämään niitä nopeutetulla aikataululla. Edellytyksenä on, että erot entisistä suhteista on työstetty riittäväällä tavalla, jotta voimakkaat tunnesiteet ja -suhteet eivät häiritse uusparin muotoutumista. (Malinen & Larkela 2011, 29.)

Uusperheessä parisuhteeseen panostetaan usein paljon jo alkuvaiheessa. Myös lapsille kahdenkeskisyyden näyttäminen arjessa on tärkeää - tässä ollaan yhdessä eikä kukaan ole lähdössä. Uuspareilla on tavallisesti suuri motivaatio työskennellä parisuhteen eteen. Uusparin kehitysvaiheet voidaan jakaa kolmeen, ja nämä vaiheet linkittyvät uusperheen kehitysvaiheisiin, jotka on esitelyt tässä työssä osiossa Uusperheen vaiheet ja perheytyymisen tukeminen. (Malinen & Larkela 2011, 47-48.)

1. Ensimmäinen vaihe on rakastuminen, jota kutsutaan myös symbioosivaiheeksi. Kaikki näyttää ruusuiselta ja usko uusperheen onnistumiseen on vahva.
2. Toinen vaihe on itsenäistyminen, jolloin mukaan astuu realismi. Realismin aikaan ymmärretään, että uusparisuhde ja uusperhe tarvitsevat toimiakseen tukea ja avointa vuorovaikutusta. Ruusunpunaiset silmälasit haalenevat, ja tässä vaiheessa puoliset joutuvat määrittelemään oman roolinsa perheessä ja parisuhteessa, suhteessa toisiinsa sekä muihin tahoihin.
3. Kolmannessa vaiheessa rakastuminen muuttuu rakkaudeksi ja vakiintuminen alkaa. Seuraa kumppanuuden aika. Sitoutumisen taso uusperheeseen sekä halu jakaa elämänsä ja perheensä toisen kanssa ovat vahvoja.

Parisuhdetta voi tarkastella työskentelyssä monella tavalla. Usein riitely, jossa erilaiset vuorovaikutuskulttuurit kohtaavat, on kuitenkin pariskuntien ongelmalliseksi kokema asia. Ehdotuksemme onkin omien riitelytapojen tarkastelu visualisoinnin avulla ja rakentavan riitelyn periaatteiden läpikäyminen ja harjoittelu. Riitelytapojen visualisoinnissa käytämme esineitä, jotka symboloivat erilaisia tapoja. Oheinen kuva havainnollistaa tässä kirjallisessa työssämme tätä visualisointia.

Kuvassa oleva almanakka symboloi vanhoihin asioihin takertumista. Kännykällä viitataan pakenemiseen teknisten laitteiden pariin ristiriitatilanteissa, avaimet puolestaan kuvastavat konkreettista pakenemista paikalta. Teippirulla edustaa vaikenemista ja valttikortti takuuvarmaa riidan aihetta tai toisen heikon kohdan käyttämistä aseena. Kirja viittaa ristiriitatilanteessa tapahtuvaan asioiden psykologisointiin. Peilillä voi osoittaa toiselle tämän virheitä. Esineissä voisi olla myös esimerkiksi naamari, joka symbolisoisi vaikeiden asioiden kuittaamista pelleilyllä.

Toisaalta on hyvä pohtia myös sitä, mitä positiivisia ulottuvuuksia esineet voisivat edustaa; peilin voi osoittaa myös itseensä ja pohtia omaa toimintaansa, huumori on toisinaan hyvä tapa käsitellä asioita ja joskus paikalta pakeneminen voikin olla tarpeellinen aikalisa, jonka aikana rauhoittua.

Pariskunnan kanssa voi pohtia myös sitä, mitä esineitä he itse lisäisivät ja mitä nämä esineet heille edustaisivat.

Näiden esineiden avulla voit vastaanottotilanteessa keskustella pariskunnan kanssa tavoista, joilla he tunnistavat itse toimivansa riitatilanteessa. Parhaimmillaan jo omien tapojen tarkastelu synnyttää prosessin jossa ihminen pohtii myös toisin toimimisen mahdollisuuksia, ja toisen oman toiminnan pohtiminen valaa toivoa ja luottamusta kumppaniin - kumpikin haluaa nähdä oman toiminnan ja toisin toimimisen mahdollisuudet.

Riitelytapojen tunnistamisen jälkeen voit esitellä rakentavan riitelyn periaatteita, ja antaa pariskunnalle mukaan esitteen rakentavasta riitelystä. (Liite 1)

Pohdinta

Uusperhe rakennetaan tilanteessa, jossa eletty elämä on hyvin konkreettisesti läsnä toisen tai molempien uusperheen puolison lasten kautta. Uusperheessä vakituisesti asuvien tai siinä vierailevien lasten toinen vanhempi vaikuttaa uusperheeseen tavalla tai toisella. Joskus ympäristö reagoi uusperheen perustajiin voimakkaasti, etenkin jos erosta on kulunut lyhyt aika. Myös erilaiset kulttuuriset odotukset vaikuttavat siihen, millaisia vaatimuksia uusperheen jäseniin kohdistetaan joko ulkopuolelta tai sisältä käsin.

Usein kaikki näyttää aluksi sujuvan rakastuneen parin mielestä hienosti, mutta pikku hiljaa uusperhe-elämä alkaa mutkistumaan. Perheenjäsenet hakevat roolejaan ja ristiriitoja syntyy. Viimeistään tässä vaiheessa uuspari toivottavasti alkaa miettimään toden teolla sitä, miten he saavat asiat sujumaan sekä uusperheenä että pariskuntana. Usein uusperheen rajojen määrittely on tärkeää. Perhepalaverissa voi sopia

yhteisistä asioista mutta myös kuunnella sitä, mitä kullekin kuuluu. Yhteisten muistojen tietoinen rakentaminen voi myös auttaa "meidän lauman" syntymiseen. On hyvä tarkastella sitäkin, millaisia odotuksia uusperheen välisille suhteille on asetettu - kenties suhteista ei tule niin lämpimiä kuin olisi toivottu, mutta kuitenkin toimivia.

Tässä työssä olemme esittäneet esimerkin siitä, millaisia asioita voit huomioida työskennellessäsi uusperheen kanssa. Osioita voit soveltaa joko tässä järjestyksessä, miettiä toisenlaisen järjestyksen tai hyödyntää vain joitakin osioita osana muuta työskentelyä. Tärkeintä on kuitenkin kuunnella juuri kyseisen asiakasperheen tarinaa ja heidän kokemuksiaan. Tiivistetty esite uusperheiden kanssa työskentelyyn on työn liite nro 2.

Lopuksi haluamme vielä tähdentää sitä, että uusperhe ei tarkoita ainoastaan haasteita haasteiden perään. Se tarkoittaa myös uutta mahdollisuutta, runsaasti välittäviä ihmisiä ja rutkasti rakkautta!

Lähteet

Aukia, Pekka & Manninen, Kirsti. 1999. Uusi suurperhe. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Browning, Scott & Artelt, Elise. 2012. Stepfamily Therapy: The 10-steps. Washington, DC : American Psychological Association cop. 2012.

Castrén, Anna-Maija. 2009. Mahtuuko ero perheeseen? Perheen hajoaminen ja uusperhe perheenä. Teoksessa Jallinoja, Riitta (toim.). 2009. Vieras perheessä. Helsinki: Gaudeamus. 106-127.

Kääriäinen, Aino. 2008. Lasten auttaminen vanhempien erotessa. Teoksessa Niemelä, Sirkku & Kääriäinen, Aino. 2008. Millan isä ja äiti eroavat -miten lasta voi auttaa vanhempien erotessa. Helsinki: Suomen Kasvatus- ja Perheneuvontaliitto ry. 36-49.

Malinen, Vuokko & Larkela, Pekka. 2011. Parisuhde -uusperheen ydin. Helsinki: Väestöliitto.

Murtorinne-Lahtinen, Minna. 2013. Hyvä paha äitipuoli uusperheen arjessa. Helsinki: Kirjapaja.

Raittila, Kaisa & Sutinen, Päivi. 2008. Huonetta vai sukua. Elämää uusperheessä. Helsinki: Kirjapaja.

Sutinen, Päivi. 2005. Vanhempana ja aikuisena uusperheessä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto, käyttäytymistieteellinen tiedekunta, kasvatustieteen laitos.

Sosiaalihuoltolaki

Suomen uusperheiden liiton nettisivut: supli.fi

Väestöliiton internetsivu

http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/uusperheen-parisuhde/4-uusperheen-ja-parin-kehitysvai/ Hakupäivä 4.11.2017.

Perheet 2016, Tilastokeskus.